

Εντάσσοντας τα κοινωνικά δίκτυα στην εκπαιδευτική διαδικασία. Μελέτη περίπτωσης: Οι ομάδες του Facebook στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Κ. Δραγογιάννης¹, Χρ. Λαλάς², Π. Παπαδοπούλου²

¹Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών

kdragogiannis@sch.gr

²Εκπαιδευτικός ΠΕ19

clalas99@yahoo.com

³Τμήμα Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών

peggy@di.uoa.gr

Περίληψη

Το web 2.0 και οι υπηρεσίες κοινωνικής δικτύωσης αφενός έχουν τύχει ευρείας αποδοχής από τους μαθητές και αφετέρου παρέχουν νέες δυνατότητες στους χρήστες του διαδικτύου, οι οποίες είναι δυνατό να εισαχθούν στην εκπαιδευτική διαδικασία και να αξιοποιηθούν συμπληρωματικά με την παραδοσιακή διδασκαλία, βελτιώνοντας τα μαθησιακά αποτελέσματα. Για το λόγο αυτό και στα πλαίσια του μαθήματος «Ερευνητική Εργασία (Project)», που διδάχθηκε στους μαθητές της Α΄ τάξης του Επαγγελματικού Λυκείου (ΕΠΑ.Λ.) Άμφισσας κατά το σχολικό έτος 2012-2013, δημιουργήθηκε μία ομάδα (group) στον ιστότοπο κοινωνικής δικτύωσης Facebook. Στην ομάδα αυτή οι μαθητές είχαν τη δυνατότητα να αναρτούν κείμενο, εικόνες, video και διαφόρων τύπων αρχεία (αρχεία κειμένου, παρουσιάσεων, υπολογιστικών φύλλων κτλ). Επίσης, κάθε μέλος της ομάδας είχε τη δυνατότητα σχολιασμού όλων των αναρτήσεων καθώς και της προσθήκης μιας ένδειξης «Μου αρέσει» (“Like”). Οι αναρτήσεις αυτές ήταν ορατές μόνο στα μέλη της ομάδας. Το άρθρο παρουσιάζει τα αποτελέσματα της μελέτης καθώς και προτάσεις για μελλοντική χρησιμοποίηση και ένταξη των ομάδων του Facebook στην καθημερινή εκπαιδευτική πρακτική.

Λέξεις κλειδιά: Ηλεκτρονική μάθηση, υπηρεσίες κοινωνική δικτύωσης, Facebook, ερευνητικές εργασίες, δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

1. Εισαγωγή

Οι Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών εντασσόμενες στην εκπαιδευτική διαδικασία συμβάλλουν στην αναβάθμιση της διδασκαλίας (Slay et al., 2008).

Σύγχρονη τάση των τεχνολογιών αυτών αποτελούν τα ηλεκτρονικά μέσα κοινωνικής δικτύωσης, παρατήρηση που απορρέει από τον αριθμό των χρηστών των μέσων αυτών που ολοένα και αυξάνεται (Μπλάνας, 2010). Τα ηλεκτρονικά κοινωνικά δίκτυα έχουν ήδη διεισδύσει στο χώρο της εκπαίδευσης (Γλέζου & Γρηγοριάδου, 2010), δεδομένου ότι μπορούν να χρησιμοποιηθούν για εκπαιδευτικούς σκοπούς (Σωτηριάδου & Παπαδάκης, 2012, Μπλάνας, 2010).

Στο παρόν άρθρο αρχικά περιγράφεται το μάθημα της «Ερευνητικής Εργασίας (Project)» καθώς και ο ιστότοπος κοινωνικής δικτύωσης Facebook. Στη συνέχεια παρουσιάζεται η υλοποίηση της ομάδας στο Facebook για τη διδασκαλία του μαθήματος της «Ερευνητικής Εργασίας (Project)» στους μαθητές της Α΄ τάξης του ΕΠΑ.Λ. Άμφισσας. Το άρθρο ολοκληρώνεται με τα αποτελέσματα της μελέτης καθώς και προτάσεις για μελλοντική χρησιμοποίηση και ένταξη των ομάδων του Facebook στην καθημερινή εκπαιδευτική πρακτική.

2. Θεωρητικό πλαίσιο

Στις υποενότητες που ακολουθούν περιγράφεται το μάθημα της «Ερευνητικής Εργασίας (Project)» που διδάσκεται στην Α΄ τάξη των Επαγγελματικών Λυκείων (ΕΠΑ.Λ.), ο ιστότοπος κοινωνικής δικτύωσης Facebook και η υπηρεσία της ομάδας (group) που ο ιστότοπος αυτός υποστηρίζει.

2.1 Το μάθημα «Ερευνητικές Εργασίες (Project)»

Το μάθημα «Ερευνητική Εργασία (Project)» εντάχθηκε στο Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών της Α΄ τάξης των ΕΠΑ.Λ. το σχολικό έτος 2011-2012. Διδάσκεται από δύο εκπαιδευτικούς (συνδιδασκαλία), εκ των οποίων ο ένας υποχρεωτικά πρέπει να είναι εκπαιδευτικός κλάδου αντίστοιχου των τομέων ή ειδικοτήτων που λειτουργούν στο ΕΠΑ.Λ.

Τα θέματα των ερευνητικών εργασιών, σύμφωνα με την 113182/Γ2/30-09-2011 εγκύκλιο του Υπουργείου Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων (ΥΠ.Δ.Β.Μ.Θ.) μπορεί να προέρχονται: i) από τους επαγγελματικούς τομείς που λειτουργούν στο ΕΠΑ.Λ., ii) από το πεδίο «Ανθρωπιστικές και Κοινωνικές Επιστήμες», iii) «Τέχνη και Πολιτισμός», iv) «Μαθηματικά, Φυσικές Επιστήμες και Τεχνολογία» και v) «Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» ή να συνδυάζουν κάποια από αυτά.

Σύμφωνα με την ίδια εγκύκλιο, κατά την έναρξη του σχολικού έτους και πριν την έναρξη των μαθημάτων, συνέρχεται ο Σύλλογος Διδασκόντων για να εγκρίνει τα θέματα των Ερευνητικών Εργασιών, τα οποία στη συνέχεια θα προταθούν στους μαθητές της Α΄ ΕΠΑ.Λ. για να επιλέξουν εκείνο που τους ενδιαφέρει. Τα προτεινόμενα θέματα δέον είναι να ανταποκρίνονται κατά το δυνατόν περισσότερο στα ενδιαφέροντα των μαθητών και να τους εμπλέκουν σε διαδικασίες διερεύνησης.

Η θεσμοθέτηση του μαθήματος στηρίζεται στις ακόλουθες τέσσερις παιδαγωγικές αρχές (Ματσαγγούρας, 2011): i) την αρχή της Διερευνητικής Προσέγγισης της Μάθησης, ii) την αρχή της Διεπιστημονικής Συνεργασίας των Καθηγητών, iii) την αρχή της Διαφοροποίησης του Περιεχομένου, της Διαδικασίας και του Πλαισίου της Μάθησης και iv) την αρχή της Ομαδικής Συνεργασίας των Μαθητών.

Τα στάδια των ερευνητικών εργασιών μπορούν να ποικίλουν ως προς τον αριθμό και το περιεχόμενό τους (Ματσαγγούρας, 2000 και Ηλιάδης & Βούτσινος, 2010). Στην ερευνητική εργασία που παρουσιάζεται στο παρόν άρθρο επιλέχθηκε η υλοποίησή της με εννέα στάδια (Ματσαγγούρας, 2011): i) Γενικός Προγραμματισμός στην Ολομέλεια του Τμήματος, όπου απαιτείται η συζήτηση και επίλυση έξι ζητημάτων: a) το θέμα της έρευνας, b) η συγκρότηση των ομάδων, c) ο προγραμματισμός της έρευνας, d) η επιστημολογική ταυτότητα της Ερευνητικής Εργασίας, e) το είδος της ερευνητικής προσέγγισης και f) η αξιολόγηση της Ερευνητικής Εργασίας, ii) Προγραμματισμός και Προετοιμασία της Ερευνητικής Ομάδας, iii) Υλοποίηση Δράσεων από Υποομάδες για Συλλογή Δεδομένων, iv) Επεξεργασία Δεδομένων από Ομάδα εντός Τάξης, v) Επιλογή από Ομάδα Τρόπων Αναπαράστασης των Νέων Γνώσεων, vi) Προκαταρκτική Παρουσίαση Εργασιών στην Ολομέλεια Τμήματος, vii) Διαμόρφωση Κοινού Φακέλου της Ερευνητικής Εργασίας, viii) Συνοπτική Παρουσίαση Εργασίας σε Ειδική Ημερίδα στα Ελληνικά ή/και στα Αγγλικά και ix) Αξιολόγηση Ομαδικής Εργασίας και Ατομικής Συμβολής Μελών.

2.2 Ιστότοπος κοινωνικής δικτύωσης Facebook

Οι ιστότοποι κοινωνικής δικτύωσης αναπτύχθηκαν χάρη στη δεύτερη γενιά του διαδικτύου (web 2.0) και οι χρήστες τους μπορούν αφενός να δημοσιεύουν το περιεχόμενο που επιθυμούν αλλά κυρίως και να αλληλεπιδρούν μεταξύ τους (Μανούσου & Χαρτοφύλακα, 2011). Ο δημοφιλέστερος ιστότοπος κοινωνικής δικτύωσης είναι το Facebook (Νικολοπούλου & Γιαλαμάς, 2011, Μπράτιτσης et al., 2010).

Το Facebook επιτρέπει στους χρήστες του, αφού πρώτα εγγραφούν στην υπηρεσία, την μεταξύ τους επικοινωνία. Η επικοινωνία γίνεται κυρίως μέσω του χρονολογίου (timeline). Το χρονολόγιο είναι μια συλλογή με τις πιο αντιπροσωπευτικές φωτογραφίες, ανακοινώσεις και εμπειρίες του κάθε χρήστη. Πιο συγκεκριμένα, ο κάθε χρήστης στο χρονολόγιό του μπορεί: i) να προσθέσει φωτογραφία εξωφύλλου, ii) να επεξεργαστεί τις βασικές του πληροφορίες, iii) να δει ανακοινώσεις από το παρελθόν, iv) να δει ένα αρχείο της δραστηριότητάς του, v) να επισημάνει τις ανακοινώσεις που επιθυμεί, vi) να προσθέσει σημαντικές προσωπικές στιγμές, vii) να ενημερώσει την κατάστασή του, viii) να δει και να προσθέσει φωτογραφίες, ix) να κοινοποιήσει τη δραστηριότητα διάφορων εφαρμογών και x) να δει τις σημαντικές στιγμές κάθε μήνα.

2.3 Χαρακτηριστικά ομάδων του Facebook

Οι ομάδες του Facebook παρέχουν ένα κλειστό χώρο για μικρές ομάδες χρηστών που μπορούν να επικοινωνούν για τα κοινά τους ενδιαφέροντα.

Τα μέλη των ομάδων μπορούν να συμμετάσχουν σε συνομιλίες (chat), να ανταλλάξουν μηνύματα (messages), να αναρτούν κείμενο, συνδέσμους (links) δικτυακών τόπων, video, φωτογραφίες και συλλογές φωτογραφιών, να δημιουργούν και να συνεργάζονται σε κοινά αρχεία κειμένου, να προσθέτουν αρχεία διαφόρων τύπων καθώς και να δημιουργούν εκδηλώσεις (events). Επιπλέον, τα μέλη των ομάδων λαμβάνουν ειδοποίηση (notification) όταν κάποιος μέλος κάνει ανάρτηση στην ομάδα.

Ως προς την ιδιωτικότητα (privacy) μία ομάδα μπορεί να ανήκει σε μία από τις ακόλουθες κατηγορίες: i) ανοικτή (open), ii) κλειστή (closed) και iii) μυστική (secret). Στις κλειστές και τις μυστικές ομάδες αφενός τα νέα μέλη γίνονται αποδεκτά ή προστίθενται από τα προϋπάρχοντα και αφετέρου οι αναρτήσεις είναι ορατές μόνο στα μέλη της ομάδας. Η διαφορά των κλειστών ομάδων από τις μυστικές είναι ότι οι κλειστές ομάδες είναι ορατές και στα μέλη και στα μη μέλη της ομάδας, ενώ οι μυστικές ομάδες είναι ορατές μόνο στα μέλη της ομάδας. Η πρόσβαση στις ανοικτές και κλειστές ομάδες του Facebook είναι παρόμοια με την πρόσβαση στα ανοικτά και κλειστά μαθήματα των συστημάτων ηλεκτρονικής μάθησης (Δραγογιάννης, 2011).

3. Υλοποίηση

Η καινοτόμος δράση ήταν το αποτέλεσμα της συνεργασίας των είκοσι μαθητών (δεκατριών αγοριών και επτά κοριτσιών) του τμήματος Α2 του ΕΠΑ.Λ. Άμφισσας και των δύο διδασκόντων, διαφορετικών ειδικοτήτων, του μαθήματος. Το αποτέλεσμα αυτής της συνεργασίας ήταν η δημιουργία μιας ομάδας στην εφαρμογή κοινωνικής δικτύωσης Facebook. Η εκπαιδευτική ομάδα εργάστηκε στο εργαστήριο Πληροφορικής του 1^{ου} Σχολικού Εργαστηριακού Κέντρου (Σ.Ε.Κ.) Άμφισσας.

Η συγκεκριμένη ομάδα χρησιμοποιήθηκε από είκοσι δύο άτομα συνολικά, των είκοσι μαθητών και των δύο εκπαιδευτικών. Απαιτούμενη προϋπόθεση ήταν η ύπαρξη λογαριασμού στο Facebook. Όλοι οι εμπλεκόμενοι διέθεταν λογαριασμό πριν τη δημιουργία της ομάδας, γεγονός αναμενόμενο, αφού το Facebook αποτελεί αρκετά διαδεδομένο εργαλείο κοινωνικής δικτύωσης.

Θα μπορούσαν ενδεχομένως να χρησιμοποιηθούν και άλλες πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης (π.χ. Twitter, Google+) ή άλλα εργαλεία διαμοιρασμού αρχείων (π.χ. Dropbox, Google Drive κ.τ.λ.). Επιλέχθηκε όμως το Facebook, διότι αφενός όλοι οι μαθητές ήταν ενεργοί χρήστες της υπηρεσίας αυτής, και μάλιστα σχεδόν σε καθημερινή βάση, και αφετέρου τα χαρακτηριστικά του ταίριαζαν καλύτερα στους σκοπούς και τα μέσα του μαθήματος.

Η υπό ανάλυση δράση υλοποιήθηκε στα πλαίσια του μαθήματος «Ερευνητική Εργασία (Project)», που διδάσκεται στους μαθητές της Α΄ τάξης του ΕΠΑ.Λ. Αμφισσας.

Το εν λόγω μάθημα απαιτεί τη χρήση της ομαδοσυνεργατικής μεθόδου διδασκαλίας. Η μέθοδος αυτή μπορεί να υποστηριχθεί από το πρόγραμμα κοινωνικής δικτύωσης Facebook, μέσω των ομάδων (groups) που μπορούν να δημιουργηθούν. Οι μαθητές χωρίστηκαν σε υπο-ομάδες, με την κάθε υπο-ομάδα να αποτελείται από τρεις έως τέσσερις μαθητές.

Η υλοποίηση της εν λόγω δράσης πραγματοποιήθηκε ακολουθώντας τα παρακάτω βήματα:

- Αρχικά δημιουργήθηκε μία ομάδα στο Facebook μέσω της εντολής «Δημιουργία ομάδας» (“Create group”) από ένα μαθητή, ο οποίος όρισε: i) το όνομα της ομάδας, ii) τα μέλη της καθώς και iii) την ιδιωτικότητα (privacy) αυτής.
- Στη συνέχεια, δημιουργήθηκε μία ερώτηση (question) με τα πιθανά θέματα της ερευνητικής εργασίας που θα αναλάμβαναν οι μαθητές. Δόθηκαν δύο πιθανά θέματα από τους διδάσκοντες αλλά οι μαθητές είχαν τη δυνατότητα να προσθέσουν όποιο θέμα επιθυμήσουν και να το θέσουν σε ψηφοφορία. Όταν ένας μαθητής είχε ψηφίσει ένα θέμα υπήρχε η δυνατότητα για αναθεώρηση της ψήφου του. Για λειτουργικούς λόγους δόθηκε η δυνατότητα ψήφου εντός δύο διδακτικών ωρών.
- Η κάθε υπο-ομάδα των μαθητών έκανε ανάρτηση (post) με τα όνομα της υποομάδας αυτής. Ως σχόλιο (comment) στην ανάρτηση αυτή επισημαίνονταν τα ονόματα των μαθητών και με τον τρόπο αυτό λάμβαναν μία ειδοποίηση (notification), ώστε οι μαθητές να γνωρίζουν σε ποια ομάδα ανήκουν.
- Στις επόμενες εβδομάδες που στόχο είχαν την αναζήτηση σκοπών, στόχων, καθορισμό κεφαλαίων και εύρεση πληροφοριών, οι μαθητές – μέλη της ομάδας έκαναν αναρτήσεις (posts). Όλα τα μέλη της ομάδας μπορούσαν να δουν τις αναρτήσεις αυτές αλλά και να αλληλεπιδράσουν. Η αλληλεπίδραση μπορούσε να γίνει με δύο τρόπους: i) με σχόλιο (comment), όπου μπορούσαν να εκφράσουν με κείμενο τις απόψεις τους ή να αναρτήσουν σχετικούς συνδέσμους και σχετικές φωτογραφίες και video και ii) με την προσθήκη ενός «Μου αρέσει» (“Like”) για να εκφράσουν τη συμφωνία τους με την ανάρτηση. Με τα σχόλια οι μαθητές διατύπωναν τις απόψεις τους, συμφωνούσαν ή διαφωνούσαν μεταξύ τους και με τον τρόπο αυτό καλλιεργούνταν η αυτεπίγνωση των μελών της ομάδας, η οποία αποτελεί βασική προϋπόθεση για την ομαλή κοινωνικοποίηση των μελών της (Πεπές, 2012). Θεωρείται ότι οι μαθητοκεντρικές συζητήσεις και η συνεργατική

μάθηση σε ομάδες καλλιεργούν την υπευθυνότητα και τις θετικές σχέσεις των μελών της ομάδας (Ψαριανός, 2012). Η προσθήκη της ένδειξης «Μου αρέσει» στις αναρτήσεις μπορεί να θεωρηθεί ως επιβράβευση της προσπάθειας και ως άμεση ενίσχυση των μαθητών. Με αυτήν την άμεση ενίσχυση η μάθηση γίνεται πιο αποτελεσματική, σύμφωνα με τον Skinner (Τριλιανός, 1997). Ενδεχομένως, η ένδειξη αυτή να αποτέλεσε για κάποιους μαθητές μια μορφή αμοιβής και με τον τρόπο αυτό να διευκολύνθηκε η μάθηση (Τριλιανός, 1997).

- Υπήρχε επιπρόσθετα η δυνατότητα τα μέλη μιας υπο-ομάδας μαθητών να ανταλλάσουν μεταξύ τους μηνύματα, τα οποία να είναι ορατά μόνο στην υπο-ομάδα και όχι σε όλη την ομάδα.
- Τα ερωτηματολόγια της ποσοτικής έρευνας των μαθητών, τα οποία περιείχαν κλειστού τύπου ερωτήσεις, οι ίδιοι επέλεξαν να τα αναρτήσουν και στο Facebook, ώστε να έχουν γρήγορα ικανό αριθμό απαντήσεων, ώστε να μην καθυστερήσει η επεξεργασία των αποτελεσμάτων και η παραγωγή των αντίστοιχων γραφημάτων.

Ο ρόλος των διδασκόντων ήταν κυρίως επικουρικός. Στόχος των διδασκόντων ήταν να βοηθήσουν τους μαθητές να αξιοποιήσουν με ορθό τρόπο τα σύγχρονα δίκτυα μάθησης (Dawley, 2009) και για το λόγο αυτό είχαν οι ίδιοι τον έλεγχο της δραστηριότητας των μαθητών καθώς και την καθοδήγησή τους. Στις web 2.0 εφαρμογές που εντάσσονται στην εκπαιδευτική διαδικασία το επίκεντρο είναι ο μαθητής και για το λόγο αυτό απαιτείται η αναπροσαρμογή του ρόλου του εκπαιδευτικού και η διαφοροποίηση του ρόλου του στα δασκαλοκεντρικά μοντέλα μάθησης (Γραμματικοπούλου, Νίκα & Παλαιγεωργίου, 2012).

3.1 Προϋποθέσεις για την υλοποίηση

Βασική προϋπόθεση επιτυχίας της συγκεκριμένης δράσης αποτελεί το ενδιαφέρον των μαθητών για τις νέες τεχνολογίες καθώς και για τα θέματα που απαιτούν συνεργατικές δραστηριότητες.

Επιπρόσθετα, απαραίτητες επιμέρους προϋποθέσεις αποτελούν, όσο αφορά τον τεχνολογικό παράγοντα, η δυνατότητα σύνδεσης του σχολείου στο διαδίκτυο και ο επαρκής αριθμός ηλεκτρονικών υπολογιστών καθώς επίσης και η δυνατότητα σύνδεσης στο διαδίκτυο από άλλους χώρους, όπως π.χ. από την οικία τους. Παρατηρήθηκε το φαινόμενο ότι κάποιοι μαθητές έχουν ενεργό λογαριασμό στο Facebook αλλά δε διαθέτουν στο σπίτι τους τον απαραίτητο εξοπλισμό (είτε σύνδεση στο διαδίκτυο είτε προσωπικό Η/Υ). Επίσης, κάποιοι μαθητές είχαν πρόσβαση στο Facebook από το κινητό τους τηλέφωνο, χωρίς να διαθέτουν σύνδεση στο διαδίκτυο και χωρίς να διαθέτουν προσωπικό Η/Υ, μέσω της υπηρεσίας <http://0.facebook.com>, που παρέχεται σε χρήστες κινητής τηλεφωνίας.

4. Αποτελέσματα

Η υλοποίηση της συγκεκριμένης δράσης είχε τα ακόλουθα αποτελέσματα, αναφορικά με τους μαθητές, οι οποίοι:

- Ήρθαν σε επαφή με εργαλεία λογισμικού και υπηρεσίες διαδικτύου ενδυνάμωσαν και ενίσχυσαν την προϋπάρχουσα γνώση τους στις νέες τεχνολογίες.
- Γνώρισαν έναν εναλλακτικό τρόπο χρήσης του Facebook και διαπίστωσαν ότι εκτός από μέσο κοινωνικής επαφής μπορεί να χρησιμοποιηθεί και για εκπαιδευτικούς σκοπούς.
- Έλαβαν διάφορα ερεθίσματα, που προέρχονταν αφενός από τις αναζητήσεις που πραγματοποίησαν στον παγκόσμιο ιστό και αφετέρου από τις αναρτήσεις σχολίων των συμμαθητών τους.
- Λάμβαναν άμεση ανατροφοδότηση της προσπάθειάς τους όχι μόνο από τους εκπαιδευτικούς αλλά και από τους υπόλοιπους συμμαθητές τους.
- Εξοικειώθηκαν με ξένες γλώσσες και με εργαλεία αυτόματης μετάφρασης, δεδομένου ότι ένας μεγάλος όγκος πληροφοριών ήταν στα αγγλικά.
- Συμμετείχαν στη διερεύνηση μιας ερευνητικής εργασίας με χρήση των Τ.Π.Ε.
- Είχαν τη δυνατότητα ενημέρωσης, σε περίπτωση απουσίας τους, για τις δραστηριότητες που διεξάγονταν κατά τη διάρκεια του μαθήματος και μάλιστα μπορούσαν να επικοινωνήσουν με τους συμμαθητές τους και τους διδάσκοντες εκπαιδευτικούς.

Συμπερασματικά, το αποτέλεσμα της προσπάθειας κρίνεται θετικό για τους μαθητές, τους εκπαιδευτικούς αλλά και τη σχολική τους μονάδα.

5. Αξιολόγηση

Η αξιολόγηση είχε τις ακόλουθες διαστάσεις: i) οι μαθητές ενημερώνονταν μέσω τους «τοιχού» της ομάδας για τα παραδοτέα και τις προθεσμίες των εργασιών τους. Υπήρχαν και διάλογοι μεταξύ μαθητών – εκπαιδευτικών, μέσω σχολιασμού των αναρτήσεων, για επίλυση αποριών και πρακτικών προβλημάτων, ii) οι μαθητές έστελναν τα αρχεία των εργασιών τους και στους δυο εκπαιδευτικούς, οι οποίοι τους πληροφορούσαν για τυχόν εκκρεμότητες ή ελλείψεις. Έτσι, δε χρειάζονταν να αποθηκεύονται στοιχεία στο δίκτυο του εργαστηρίου Πληροφορικής, ούτε σε μονάδες αποθήκευσης, με αποτέλεσμα την αποδοτικότερη χρησιμοποίηση των πόρων του εργαστηρίου, iii) η δραστηριότητα που ανέπτυξε η κάθε ομάδα, αλλά και ο κάθε μαθητής, μπορούσε πολύ εύκολα να εντοπιστεί και να ενσωματωθεί στο βαθμό

τετραμήνου, και iv) κατά την παρουσίαση των ερευνητικών εργασιών, δεν ήταν απαραίτητη η πρόσβαση στο διαδίκτυο και το Facebook δεδομένου ότι οι μαθητές χρησιμοποίησαν αρχεία παρουσιάσεων.

6. Προτάσεις για μελλοντική εφαρμογή

Κατά το σχολικό έτος 2012-2013 χρησιμοποιήθηκαν ομάδες της εφαρμογής κοινωνικής δικτύωσης Facebook στο μάθημα «Ειδική Θεματική Δραστηριότητα» της Β΄ τάξης του Ηλεκτρολογικού τομέα καθώς επίσης και στα δύο από τα τρία προγράμματα σχολικών δραστηριοτήτων που υλοποιούνται στο ΕΠΑ.Λ. Άμφισσας.

Για το κάθε μάθημα της κάθε τάξης είναι δυνατό να δημιουργηθεί μία ομάδα. Με τον τρόπο αυτό δίνεται η δυνατότητα στους μαθητές μιας σχολικής χρονιάς να παρακολουθήσουν τη δραστηριότητα των μαθητών των προηγούμενων ετών καθώς επίσης και να αλληλεπιδράσουν μαζί τους. Η δυνατότητα αυτή της αλληλεπίδρασης με μαθητές του ίδιου μαθήματος αλλά διαφορετικής σχολικής χρονιάς αποτελεί ένα σημαντικά καινοτόμο στοιχείο που δεν υπάρχει μέχρι τώρα στη σχολική πραγματικότητα και μπορεί να οδηγήσει στην ενδιαφέρουσα ανταλλαγή απόψεων είτε μεταξύ μαθητών διαφορετικών τάξεων είτε μεταξύ μαθητών και αποφοίτων του σχολείου.

Η ίδια διαδικασία μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε όλα τα μαθήματα που χρησιμοποιούν συνεργατικά μοντέλα μάθησης, όπως π.χ. Ειδική Θεματική Δραστηριότητα και εργαστηριακά μαθήματα, καθώς επίσης και στα προγράμματα σχολικών δραστηριοτήτων (αγωγή υγείας, αγωγής σταδιοδρομίας, περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και πολιτιστικών θεμάτων), eTwinning κ.τ.λ.

Τέλος, αξίζει να επισημανθεί ότι η συγκεκριμένη λειτουργία των ομάδων μπορεί να χρησιμοποιηθεί από εκπαιδευτικούς και μαθητές όλων των βαθμίδων της εκπαίδευσης και μάλιστα μπορεί να αποτελέσει τον πυρήνα σύνδεσης διαφορετικών σχολείων που έχουν επιλέξει παρεμφερές θέμα ερευνητικής εργασίας.

Αναφορές

Dawley, L. (2009). Social network knowledge construction: Emerging virtual world pedagogy. *On The Horizon* 17(2), 109-121.

Slay, H., Sieborger, I., & Hodgkinson-Williams, C. (2008). Interactive whiteboards: Real beauty or just 'lipstick'? *Computers & Education*, 51, 1321-1341.

Γλέζου, Κ. & Γρηγοριάδου, Μ. (2010). Ελληνικά Διαδικτυακά Εκπαιδευτικά Κοινωνικά Δίκτυα, 2^ο Πανελλήνιο Εκπαιδευτικό Συνέδριο Ημαθίας «Ψηφιακές και Διαδικτυακές Εφαρμογές στην Εκπαίδευση», σσ. 1665-1677, Βέροια-Νάουσα.

Γραμματικοπούλου, Α., Νίκα, Π. & Παλαιγεωργίου, Γ. (2012). Μαρτυρίες Εκπαιδευτικών για τις Δυσκολίες Ένταξης του Web 2.0 στην Τάξη, 6^ο Πανελλήνιο Συνέδριο “Διδακτική της Πληροφορικής”, σσ. 407-416, Φλώρινα.

Δραγογιάννης, Κ. (2011). Διεϊσδυσση των ΤΠΕ στη διδασκαλία μαθημάτων Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης και ελεύθερη πρόσβαση. Μελέτη Περίπτωσης, 1^ο Εθνικό Συνέδριο Ελληνικής Μαθηματικής Εταιρείας (Ε.Μ.Ε.) και της Ελληνικής Εταιρείας Επιχειρησιακών Ερευνών (Ε.Ε.Ε.Ε.) "Εφαρμογές των Μαθηματικών στη Διοίκηση, στην Οικονομία, στην Παραγωγή & στην Εκπαίδευση", Αθήνα.

Ηλιάδης, Ν. & Βούτσινος, Γ. (2010). Τεχνολογία, Αθήνα: ΟΕΔΒ.

Μανούσου, Ε. & Χαρτοφύλακα, Τ. (2011). Κοινωνικά δίκτυα και μέσα κοινωνικής δικτύωσης στην εξ αποστάσεως τριτοβάθμια εκπαίδευση, 2^ο Πανελλήνιο Συνέδριο "Ένταξη και χρήση των ΤΠΕ στην Εκπαιδευτική Διαδικασία", σσ. 497–509, Πάτρα.

Ματσαγγούρας, Η. (2000). Ομαδοσυνεργατική Διδασκαλία και Μάθηση, Αθήνα: Γρηγόρη.

Ματσαγγούρας, Η. (2011). Η Καινοτομία των Ερευνητικών Εργασιών στο Νέο Λύκειο, Βιβλίο εκπαιδευτικού, Πρώτο Μέρος, Αθήνα: ΟΕΒΔ.

Μπλάνας, Γ. (2010). Τα σύγχρονα ηλεκτρονικά κοινωνικά δίκτυα ως καταλύτης εξέλιξης στην έρευνα και στην εκπαίδευση, Ελληνικό Συνέδριο Διοίκησης και Οικονομίας, σσ. 166-176, Καβάλα.

Μπράτιτσης, Θ., Καρασπύρου, Ι., & Κυρίδης, Α. (2010). Ιστοχώροι κοινωνικής δικτύωσης: Απόψεις εφήβων για ζητήματα ασφάλειας και ενημέρωσης, 7^ο Πανελλήνιο Συνέδριο με Διεθνή Συμμετοχή «Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση», σσ. 803-810, Κόρινθος.

Νικολοπούλου, Κ. & Γιαλαμάς, Β. (2011). Το facebook στην καθημερινότητα των εφήβων: κατασκευή ερωτηματολογίου διερεύνησης ενδιαφέροντος περί ιδιωτικότητας, 2^ο Πανελλήνιο Συνέδριο "Ένταξη και χρήση των ΤΠΕ στην Εκπαιδευτική Διαδικασία", σσ. 601–610, Πάτρα.

Πεπές, Ε. (2012). Η συμβολή της μεθόδου Project στην κοινωνικοποίηση του μαθητή και η αξία της για τη βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης, Πανελλήνιο Συνέδριο

με Διεθνή Συμμετοχή "Η Ποιότητα στην Εκπαίδευση: Τάσεις και Προοπτικές ", τόμος Β΄, σσ. 609-619, Αθήνα.

Σωτηριάδου, Α. & Παπαδάκης, Σ. (2012). Αξιοποίηση των Κοινωνικών Δικτύων για τη Διδακτική της Πληροφορικής σε Ενηλίκους Βιβλιογραφική ανασκόπηση, 6^ο Πανελλήνιο Συνέδριο "Διδακτική της Πληροφορικής", σσ. 417-426, Φλώρινα.

Τριλιανός, Θ. (1997). Η παρώθηση ή πως καλλιεργείται στο μαθητή η έφεση για μάθηση. Αθήνα: Αυτοέκδοση.

Ψαριανός, Ε. (2012). Η συνεργατική φύση της μαθησιακής διαδικασίας, Πανελλήνιο Συνέδριο με Διεθνή Συμμετοχή "Η Ποιότητα στην Εκπαίδευση: Τάσεις και Προοπτικές ", τόμος Β΄, σσ. 120-129, Αθήνα.

Abstract

Web 2.0 and social network services have been widely accepted by school students whilst at the same time they offer new possibilities to Internet users, which can be leveraged complementarily with traditional teaching, improving learning results. For this reason, a group was created in Facebook, within the context of the "Research Project" class which was taught to the students of the A΄ grade of the Vocational Lyceum of Amfissa during the school year 2012-2013. In this group, students were able to upload and post text, images, video and various types of files (text files, presentations, spreadsheets etc.). Group members could also comment on all posts and could add a "Like" indication. The posts were visible only to group members. The paper presents the results of the study as well as proposals for future use and inclusion of Facebook groups in the daily educational practice.

Keywords: E-learning, social network services, Facebook, research project, secondary education.